

Het ontstaan van het Nollebos

Om inzicht te verkrijgen in het ontstaan van het Nollebos , ga ik terug naar de ontstaansgeschiedenis van Walcheren.

In de tijd dat de Romeinen voor het eerst in Nederland kwamen, zag Zeeland er natuurlijk heel anders uit dan tegenwoordig.

Het bestond uit een onafzienbaar veengebied en enkele kilometers verder westwaarts dan tegenwoordig lag een complex van lage duinen en strandwallen, Het geheel was bedekt met een ondoordringbaar moerasbos.

Dit uitgestrekte veenlandschap werd omstreeks 350 na Christus door een ramp getroffen , door zware stormvloeden werd de strandwal op een aantal plaatsen doorbroken , waardoor de zee het veengebied kon binnendringen.

De golfslag zorgde er voor dat stukken veen afbrokkelden en het stromende water nam deze stukken mee , er ontstonden grote bressen in het veen en op een aantal plaatsen werden ook de onderliggende klei en een deel van de zandlaag meegenomen.

Diepe geulen baanden zich een weg verder in het veen bij elke vloed , door de ebstroom werden zand , klei en veen weggevoerd.

Het veengebied werd zo opgedeeld in een aantal eilanden , die zelf ook weer werden doorsneden met een sterk vertakt geulenstelsel.

Op een gegeven moment werd de erosie minder en in deze rustiger tijden werd door het zeewater zand en kleideeltjes mee naar binnen gevoerd , als de stroomsnelheid afnam gedurende de kentering bezonken deze deeltjes , de zwaardere zandkorrels eerst en de fijner kleideeltjes het laatst , een gedeelte werd weer door de ebstroom meegenomen , langzamerhand ontstond er een patroon van zandig en kleiig aanslibsel , de geulen werden hiermee gevuld , de kleine geulen eerst waardoor er grotere aaneengesloten eilanden ontstonden. Dit proces hield eeuwen aan en zo ontstonden dus geulen, die eerder gecreëerd waren door de instromende zee, gevuld met aanslibsel wat men nu kreekruggen noemt, deze bestaan geheel uit zand / zandige klei , zo u wilt, het veen eronder is geheel of grotendeels weggespoeld.

Tussen deze kreekruggen liggen lagere stukken land met een laagje klei op het onderliggende veen , deze lage en natte gedeelten noemen we poelgronden. Onder de kreekruggen werd het grondwater langzamerhand zoet door de invloed van het regenwater , de poelgronden bleven veel zilter omdat het veen doordrenkt was met zoutwater.

De poelgronden bleven natte gebieden , met molens werd getracht Walcheren enigszins droog te houden met de nadruk op enigszins.

Pas met de bouw van het "gemaal Boreel "kreeg men vanaf 1929 middels centrifugaal pompen de waterhuishouding van Walcheren onder controle.

Nu naar het Nollebos , honderd jaar geleden lagen waar nu het Nollebosbos is, poelgronden , nat, drassig en zilt weidegebied.

Burgemeester van 1919 tot 1945, de heer Van Woelderen heeft grote invloed gehad op het oude Vlissingen van voor de oorlog.

Hij was een natuur- en jacht liefhebber en regelmatig samen met zijn jachtvriend J.C. Puijpe (ompleet met zwarte Walcherse jas en oorbel) te vinden in Oranjezon en de Manteling om daar wild te verschalken."

Met in zijn achterhoofd dat de waterhuishouding binnenkort beter geregeld kon worden door het nieuwe gemaal Boreel en daarbij zijn aangeboren liefde voor de natuur wist hij de gemeente warm te maken voor het "Project Nollebosch".

Op zijn initiatief besloot de gemeente om de drassige weiden achter de vroegere Nollédijk vanaf het eind van de boulevard tot aan de duinen bij Zwanenburg , waar nu nog steeds de grenspaal van Vlissingen staat, op te hogen en te bebossen.

De aanleg begon in 1925 als een project in het kader van de werkverschaffing en in de economische crisis , die daarna vrijwel direct uitbrak konden bomen voor een habbekrats uit Boskoop betrokken worden.

Zo waren er begin jaren dertig al over 150.000 vaak bijzondere bomen en heesters geplant.

Tegen 1940 was het een indrukwekkend bos geworden met duizenden land- en zeevogels en zwanen in de vijvers.

Toen de Duitsers kwamen moest burgemeester van Woelderen zijn jachtgeweren inleveren en namen zij als onderdeel van de Atlantikwal het Nollebos over en bouwden daar een bunker voor permanente bewoning , voor de bevolking werd het Nollebos een gebied waar je liever niet meer naar toe ging.

In 1942 werd ter gelegenheid van de 65^e verjaardag van de burgemeester geld ingezameld door de Vlissingse bevolking voor een smeedijzeren hek aan het begin van het Nollebos.

Dit hek werd echter nooit gemaakt omdat de Duitsers alle metaal confisqueerden om hun oorlogsmachine te voeden. Pas in 1964 , dertien jaar na de dood van burgemeester van Woelderen, werd dit eerder ingezamelde geld aangewend voor het maken van een beeld aan de ingang van het nieuwe veel kleinere Nollebos, voorstellende de mens in verschillende levensfasen van jong tot oud, als spelend kind, als verliefd paartje en als mens rustend in ouderdom.

In 1944 werden door de geallieerden de dijken bij West Kapelle, Veere, Vlissingen en later te Ritthem gebombardeerd om de Duitsers voorgoed te verdrijven.

Door het naar binnen stromende zeewater werd het Nollebos van voor de oorlog compleet verwoest.

Na het bombardement had het zeewater vrij spel en stond het gebied ,waar eens het Nollebos was, onder invloed van de getijden en werd de bodem gevoed met extra zout door het zeewater, het heeft geruime tijd geduurd om de gaten veroorzaakt door de bombardementen te dichten. In 1950 was het zover en kon het herstel van het Nollebos een aanvang nemen, men ging een andere koers varen en het bos werd niet aangelegd zoals eerder, maar men besloot de kreken te handhaven, mede als herinnering aan de oorlogsverschrikkingen, en hieromheen een bos aan te leggen.

Deze kreken zijn nog immer brak en zullen dit ook blijven want zoals gezegd houdt het onderliggende door de eeuwen ontstane veen zout vast, alsmede omdat er sprake is van zoute kwel , doorsijpelend zeewater over de kleilaag onder de duinen . De kreek ligt op 1,5 meter onder NAP. Omdat bij vloed de zee zo'n 1,5 meter boven NAP uitstijgt lekt er bij vloed wat water door de zeewering vanuit de zee naar de kreek, het zgn. kwelwater. Dit is de reden waarom het water brak is en blijft.

Hierdoor is nu een uniek inundatie bos ontstaan wat je nergens anders ter wereld tegenkomt met zeldzame brakwatervegetatie zoals Zeebie , Melkkruid, zilte Rus, Zeekraal, Zeeaster, Vossezegge en Zilte zegge. Welke planten waar groeien is afhankelijk van wat men in de biologie noemt. Abiotische factoren zoals o.a. temperatuur , hoeveelheid zonlicht , zuurgehalte bodem , grondsoort , aanwezige wind , zoutgehalte bodem , hoeveelheid vocht , voedingsstoffen in de bodem enz.

Door het plaatselijk hoge zoutgehalte in het Nollebos komen hier dus soorten voor die men normaal op de slikken en schorren vindt en komt dit samen met normale (niet zoutminnende)vegetatie voor, die men niet in deze getijde gebieden vindt , daarom is dit inundatie bos zo waardevol.

Het nieuwe Nollebos is nu bijna 70 jaar oud en is tot volle wasdom gekomen waarbij de biodiversiteit nog steeds toeneemt wat betreft flora en fauna. Door de leeftijd van het bos zijn steeds meer bomen onderhevig aan rot in het dode kernhout , waardoor holtes ontstaan die dan weer bewoond gaan worden door holenbroeders zoals spechten .

Nollebos is ook onontbeerlijk geworden voor de vogeltrek , deze toename zorgt er ook voor dat het ecosysteem Nollebos een steeds belangrijkere rol gaat spelen als natuurgebied. Vele vogels hebben hun broedgebied in het Nollebos ,voor meer dan 50 soorten is het een opvetgebied voor vogels die aan hun jaarlijkse trek moeten beginnen, uiteraard trekt dit ook weer meer roofvogels naar het Nollebos.

Even ter verduidelijking : "een ecosysteem is een ruimtelijk systeem waarin tussen de levende en niet levende onderdelen bepaald wordt welke planten en dieren er leven en kringlopen op gang brengen die met elkaar in evenwicht zijn."

De vraag of de 3 eilandjes van enige ecologische waarde zijn is hiermee in mijn optiek meteen beantwoord , de eilandjes behoren tot het totale ecosysteem en zijn hier onlosmakelijk aan verbonden ,door de boel te verstoren wordt de biotoop vernietigd en valt het systeem langzaam in duigen.

Deze eilandjes zijn uniek door hun ontoegankelijkheid voor predatoren als vos en marterachtigen en hierdoor zeer belangrijk als broedplaats voor o.a. IJsvogels , Zilverreigers alsmede diverse watervogels waaronder Dodaars, Kuifeend en

Bergeend. Ergo: het Nollebos is een waardevol bezit, geschonken aan de Vlissingers en voor de Vlissingers en dat moet zo blijven.

Ik refereer vervolgens aan het rapport Dienst Landelijk Gebied: "Nieuwe bossen op Walcheren" van 2006. Hierin staat o.a. te lezen: *"Maatschappelijk is er veel veranderd, bewoners willen meer meepraten en meebeslissen over hun omgeving. Wij moeten hiervoor open staan en om samen met DLG, Staatsbosbeheer, gemeenten etc. etc. een plan te presenteren aan de bevolking. Pas na de reactie van de bevolking wordt eventueel gekozen voor een definitief concept en uitwerking.*

Ook staat in dit rapport te lezen: *"De drukte heeft de laatste decennia er voor gezorgd dat de grenzen aan de draagkracht van het landschap zijn bereikt.*

De hoge duinen, vroongronden, binnenduinrandbossen!!! zijn te smal en te kwetsbaar om te worden betreden door tienduizenden dagrecreanten.

Om maar niet te spreken over uitbreidingen van campings en vakantieparken die landschappelijk moeten worden ingepast". Het landinrichtingsplan Walcheren heeft voorzien in bosuitbreidingen en aanleg van nieuwe natuur.

U begrijpt dat ik hiermee doel op het beleid aangaande het Nollebos, waar een substantieel deel van de bevolking duidelijk een teken heeft gegeven tegen dit plan te zijn en dat in mijn optiek de het door ons democratisch gekozen gemeentebestuur hier terdege rekening moet houden en hun beleidsplan moet aanpassen, landschappelijke inpassing, daar had men het over.

Het Nollebos heeft voor een substantieel deel van de Vlissingse bevolking een grote emotionele waarde en het voelt als immoreel als het verwordt tot een privégebied van tweede woningbezitters.

In de: "Kadernota herziening omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018" blz. 5 spreekt men over: *"Zeeuwse wateren bezitten brakke en zoute natuurwaarden van internationaal belang zijn",* ook staat te lezen op blz. 7: *"De kwaliteit is gelegen in mooie stranden, mooie natuur en landschap".*

Ik had het over emotionele waarde van het Nollebos voor de Vlissingse bevolking, als natuurgids voor het I.V.N. afd. Walcheren, kan ik U verzekeren dat het Nollebos absoluut een grote ecologische waarde heeft.

Ik citeer de ecoloog van Het Zeeuwse landschap, Chiel Jacobusse: *"Als Nollebos niet in de stad lag was het topnatuurgebied"* en *"de kwaliteit en diversiteit is hoger dan dat van menig gebied opgenomen in het EHS , Ecologische Hoofdstructuur ,het Nollebos is een bijzonder en veelzijdig gebied op de grens van zout en zoet, hier moeten we zuinig op zijn."*

Er zit nog volop groei in het Nollebos wat betreft variëteit in plantengroei , toename van gevoelige soorten en zelfs rode lijst soorten. Ecologisch gezien is dit een uniek en heel gevoelig gebied waar mensen die er echt verstand van hebben heel blij van worden, gevoelig voor verstoring ,want het één kan niet zonder het ander , wat een projectontwikkelaar in slechts korte tijd kan verwoesten komt nooit meer terug een gebied waarin biologisch evenwicht heerst met een pracht aan biodiversiteit heeft jaren nodig zich te ontwikkelen , in het gebied Westduin is het bijna zo ver.

Zelfs verstoring op afstand door aanpassen van waterniveau voor bebouwing zal zijn rampzalige gevolgen hebben op dit gebied. Als natuurgids verzorg ik regelmatig rondleidingen in het Nollebos en Westduin en hoop van harte dit nog jaren te kunnen doen met als doel het emotionele gevoel te verrijken met ecologische waardebesef van dit wonderschone gebied waar de Vlissingse bevolking zo trots op is.